

YANGI BOSQICHDA RIVOJLANAYOTGAN O'ZBEK-HIND ALOQALARI

Sardor DONIYEV,

Chirchiq davlat pedagogika universiteti tayanch doktoranti.

Tayanch so'zlar: *Suverenitet, hamkorlik, do'stlik rishtalari, mintaq, delegatsiya, investitsiya.*

Hindiston O'zbekistonning davlat suverenitetini birinchilardan bo'lib tan olgan. O'zbekiston va Hindiston o'rtasida diplomatik munosabatlar o'rnatish to'g'risidagi protokol 1992-yil 18-martda Toshkent shahrida imzolangan [1].

O'zbekiston-Hindiston munosabatlari ikki xalq o'rtasidagi ko'p asrlik tarixga asoslangan har tomonlama do'stona munosabatlarga asoslangan ikki tomonlama hamkorlikning yuksak darajasi bilan ajralib turadi.

Hindiston O'zbekistonda uzoq vaqtdan beri boy tarix va o'ziga xos madaniyatga ega mamlakat sifatida mashhur; O'zbek xalqini ko'p asrlik madaniy, savdo-iqtisodiy aloqalar, eng avvalo, samimiy do'stlik rishtalari bilan bog'lagan mamlakat.

O'zbekistonning Birinchi Prezidenti Islom Karimovning 2011-yil may oyida Hindistonga davlat tashrifi yakunlari bo'yicha Strategik sheriklik to'g'risidagi qo'shma deklaratsiya imzolangan edi. Hujjat keng ko'lamli, jumladan, tomonlar o'zaro manfaatli deb hisoblagan siyosiy, iqtisodiy va madaniy-gumanitar sohalarning barcha jabhalarida hamkorlikni rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytirdi.

Ko'p asrlik do'stona munosabatlar an'analarga sodiqlik ko'rsatib, bugungi kunda O'zbekiston va Hindiston davlatlararo sheriklikni sifat jihatidan yangi chegaralar darajasiga olib chiqishdan o'zaro manfaatdorlik ko'rsatmoqda.

2017-yil 9-iyun kuni Ostona shahrida bo'lib o'tgan ShHT sammitida O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev va Hindiston Bosh vaziri Narendra Modi uchrashdi [2]. Ular strategik munosabatlarni chuqurlashtirishga kelishib oldilar. O'zbekiston Prezidenti Hindistonning Hindiston bo'yicha Bosh vazirini sammit chog'ida ShHTning to'la huquqli a'zosi sifatida qabul qilinishi bilan tabrikladi.

Shavkat Mirziyoyev ushbu uchrashuv Hindiston Bosh vazirining 2016-yilda O'zbekistonga tashrifi chog'ida erishilgan kelishuvlarni amalga oshirish sur'atlarini muhokama qilish, ikki tomonlama hamkorlikni yanada rivojlantirish istiqbollarini belgilash uchun qulay imkoniyat ekanini ta'kidladi.

Narendra Modi O'zbekiston Hindistonning ShHTga a'zoliqini qat'iy qo'llab-quvvatlayotgani uchun samimiy minnatdorlik bildirdi. U ushbu tarixiy voqea

koʻp qirrali ikki tomonlama sheriklikni yanada rivojlantirish uchun prinsipial yangi imkoniyatlar yaratishini, xavfsizlik, savdo-iqtisodiy va sarmoyaviy sohalarda mintaqaviy hamkorlikni kengaytirish imkonini berishini taʼkidladi.

Hindiston Bosh vaziri Shavkat Mirziyoyevni O'zbekiston Respublikasi Prezidenti etib saylangani bilan yana bir bor tabriklab, ikki davlat o'rtasidagi o'zaro ishonchga asoslangan hamkorlik yanada rivojlanishiga ishonch bildirdi.

Ikki mamlakat tashqi ishlar vazirliklari o'rtasida muntazam ravishda o'tkazib kelinayotgan siyosiy maslahatlashuvlar ham O'zbekiston-Hindiston har tomonlama sheriklik munosabatlarini rivojlantirishga ko'maklashuvchi muhim mexanizm sifatida baholanmoqda. Xalqaro va mintaqaviy tashkilotlar doirasidagi muloqotda ham muvaffaqiyatlar mavjud.

2017-yilning 20-23-avgust kunlari Tashqi ishlar vaziri Abdulaziz Komilov boshchiligidagi O'zbekiston oliy vakolatli delegatsiyasi Hindistonda rasmiy tashrif bilan bo'ldi. Tashrif doirasida Hindistonning turli sohalardagi rahbarlari bilan oliy darajadagi uchrashuvlar o'tkazildi [3].

Tashrif doirasida O'zbekiston delegatsiyasi O'zbekiston-Hindiston biznes-forumida ishtirok etdi va biznes-forum yakunida O'zbekiston-Hindiston savdo uyining ochilish marosimi bo'lib o'tdi; 80 million dollardan ortiq 22 ta eksport shartnomasi hamda qiymati 70 million dollardan ortiq bo'lgan 20 ta investitsiya shartnomasi imzolandi [4].

O'zbekiston-Hindiston sherikligining muhim yo'nalishi savdo-iqtisodiy hamkorlikni yanada kengaytirishdan iborat. Bugungi kunda o'zaro savdoda imtiyozli rejimdan ikkala davlat ham manfaat ko'rmoqda. O'zbekiston va Hindiston o'rtasidagi tovar aylanmasi 2016-yilda 370 million dollarni tashkil etdi; O'zbekistonda Hindiston sarmoyasi ishtirokidagi 113 ta korxona va 15 ta Hindiston kompaniyasi vakolatxonasi muvaffaqiyatli faoliyat yuritmoqda [5].

"Navoiy" erkin iqtisodiy zonasida "Minda" korxonasi bilan avtomobil ehtiyot qismlari ishlab chiqarish, Surxondaryo va Toshkent viloyatlarida "Novafarm", "Ultra Healthcare" kompaniyalari bilan zamonaviy to'liq siklli korxonalar, dori vositalari va inyeksiya vositalari ishlab chiqarish sarmoyaviy hamkorlikning muvaffaqiyatli namunasidir.

Navoiy shahri aeroportidagi transkontinental intermodal xab tomonidan yaratilgan imkoniyatlar hind biznesi vakillarini ayniqsa qiziqirtirmoqda. Ayni paytda ushbu xalqaro markaz dunyoning yirik tranzit nuqtalariga, jumladan, Hindistonning Nyu-Dehli va Mumbay kabi sanoat markazlariga muntazam reyslarni amalga oshiradi.

Sog'liqni saqlash sohasidagi hamkorlik ham jadal rivojlandi. O'zbekiston va Hindiston tibbiyot mutaxassislari ikki davlat klinikalarida qayta tayyorlash va ixtisoslashtirilgan kurslarda o'qish dasturlari doirasida almashmoqda [6].

Havo transporti sohasida o'zaro manfaatli hamkorlikni yanada kengaytirish hamkorlikning muhim yo'nalishi hisoblanadi. "O'zbekiston havo yo'llari" Toshkentdan Nyu-Dehli va Amritsarga muntazam qatnovlarni amalga oshiradi.

Kelgusida Toshkent – Mumbai yoʻnalishi boʻyicha yangi havo yoʻnalishi ochilishi rejalashtirilgan.

Oʻzbekistonga hindistonlik sayyohlar soni ortib borayotganini alohida taʼkidlash lozim. YuNESKO madaniy merosi roʻyxatiga kiritilgan Samarqand, Buxoro, Xiva va Shahrizob shaharlarining mahobatli meʼmoriy yodgorliklari, muhtasham tabiati va iqlimi, oʻzbek xalqining anʼanaviy mehmondoʻstligi hindlarning bugungi Oʻzbekistonga boʻlgan qiziqishining ajralmas qismidir. Oʻzbekistonga hindistonlik sayyohlar soni keskin oshganini quyidagi raqam koʻrish mumkin – 2016–yilda Oʻzbekistonga 16 mingga yaqin hindistonlik sayyoh tashrif buyurdi.

Ayni paytda Oʻzbekiston oliy taʼlim muassasalari Hindistonning 10 dan ortiq universitetlari, ilmiy–tadqiqot muassasalari va markazlari bilan hamkorlik qilib kelmoqda. Dinamik ilm–fan sohasida hamkorlik boʻlib kelgan; Oʻzbekiston Fanlar akademiyasining bir qator ilmiy–tadqiqot muassasalari Dehli, Mumbai va Pune shaharlaridagi akademik markazlar bilan hamkorlik qiladi va qoʻshma ilmiy loyihalarni amalga oshiradi.

Shubhasiz, Oʻzbekiston va Hindiston oʻrtasidagi hamkorlik oʻzbek va hind xalqlari oʻrtasidagi asriy doʻstlik, ishonch va oʻzaro hamjihatlik rishtalariga asoslangan mustahkam va mustahkam poydevorga asoslangan ulkan salohiyat va yuksak imkoniyatlarga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati

1. Doniyev S.I. Science and art of Uzbekistan and India strengthening cultural ties in various fields as a form of public diplomacy. EPRA International journal of Multidisciplinary Research (IJMR). Volume 7. Issue 6. June–2021.
2. Doniyev S.I. Historical stages of formation of socio–political relations between Uzbekistan and India. OʻzMU xabarlar. 2021–yil 1/5 soni.
3. Doniyev S.I. Establishment and development of cultural relations between Uzbekistan and India. "Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi" 2021–10 soni.
4. Doniyev S.I. Prospects of socio–economic relations between Uzbekistan and India context of globalization. "Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi" 2021–10 soni.
5. Doniyev S.I. Establishment and strengthening of mutually beneficial relations between Uzbekistan and India. Current research journal of history. Volume 03, Issue 03.
6. Hindiston yangi xalq diplomatiyasining sabab va omillari. Science and innovation. 2022 №3.

Rezyume

Mazkur maqolada azaldan oʻzaro yaqin savdo va madaniy hamkor boʻlgan Oʻzbekiston va Hindoston Respublikalarining mustaqillik yillarida hamkorlikning yangi bosqichiga chiqishi haqida maʼlumotlar berilgan.

Resume

This article provides information about the new stage of cooperation between the Republics of Uzbekistan and India, which have been close trade and cultural partners since the beginning of time.